

ВИСНОВОК

до проекту Закону про систему та особливості функціонування ринку залізничного транспорту України
(реєстр. № 12142 від 21.10.2024)

до проекту Закону про систему та особливості функціонування ринку залізничного транспорту України
(реєстр. № 12142-1 від 06.11.2024)

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації розглянув на своєму засіданні 03 грудня 2024 року (Протокол № 136) проект Закону про систему та особливості функціонування ринку залізничного транспорту України, реєстр. № 12142 від 21.10.2024, поданий Кабінетом Міністрів України та альтернативний до нього проект Закону України про систему та особливості функціонування ринку залізничного транспорту України, реєстр. № 12142-1 від 06.11.2024, поданий народним депутатом України Магомедовим М.С.

Як зазначено в пояснювальній записці до законопроекту № 12142 він розроблений з метою імплементації актів законодавства Європейського Союзу у сфері залізничного транспорту, зокрема визначених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами - членами, з іншої сторони.

Законопроектом пропонується:

- нова модель ринку залізничних перевезень, аналогічну європейським залізничним системам. Запроваджується система органів державного управління залізничним транспортом, що відповідає положенням актів Європейського Союзу у сфері залізничного транспорту. Визначаються основні вимоги, обов'язки та права оператора інфраструктури, перевізника, основні вимоги до залізничного рухомого складу, врегульовується діяльність операторів залізничного рухомого складу та володільців рухомого складу;

- закріплюється принцип рівноправного доступу до послуг інфраструктури, що поширюється на всіх осіб, зацікавлених в отриманні таких послуг, цей принцип гарантується на державному рівні;

- передбачається створення системи управління безпекою на залізничному транспорті відповідно до вимог положень законодавства Європейського Союзу, що дозволить підвищити рівень безпеки перевезень в умовах розвинутої конкуренції на ринку залізничних перевезень;

- встановлюються правові основи технічного регулювання та допуску підсистем залізничного транспорту для експлуатації;

- запроваджується європейський підхід до забезпечення технічного обслуговування рухомого складу та відповідальності за його безпечний стан;

- запроваджується функціонування навчальних центрів, що здійснюють підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації машиністів з підготовки машиністів;

Як зазначено в пояснювальній записці до законопроекту 12142-1 його метою є модернізацію галузі, покращення безпеки перевезень, створення конкурентного середовища та забезпечення фінансової стабільності. Це не лише відповідь на внутрішні виклики, але й виконання міжнародних зобов'язань країни перед Європейським Союзом в частині імплементації актів законодавства Європейського Союзу у сфері залізничного транспорту, зокрема визначених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами - членами, з іншої сторони.

Законопроектом пропонується, зокрема, врегулювання наступних питань:

- забезпечення рівноправного розподілу пропускнуої спроможності інфраструктури та забезпечення ефективних для клієнтів перевезень;

- обмеження можливості отримання доступу до інфраструктури лише перевізниками та організаторами суспільно важливих перевезень пасажирів залізничним транспортом;

- фокусування інвестиційної активності на перевантажених ділянках інфраструктури;

- необхідність вирішення питання розпорядження непрофільними та надлишковими активами оператора інфраструктури, в тому числі передбачити створення окремої компанії для вирішення питань з непрофільними активами та спірними зобов'язаннями.

- врегулювання питання з малодіяльною інфраструктурою та створення умов для її ефективного функціонування.

- врегулювання переліку обов'язкових послуг з доступу до стратегічної інфраструктури

- забезпечення недискримінаційного доступу до пунктів технічного контролю локомотивів та вагонів.

- закріплення за Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту прийняття тарифу на обов'язкові послуги з доступу до інфраструктури загального користування та затвердження рівня прибутковості оператора інфраструктури.

- компенсація нецільового використання інвестиційної складової тарифу шляхом зменшення тарифу в наступних періодах.

РАДА - припинення практики крос-субсидування пасажирських перевезень.

- реформування АТ «Укрзалізниця»

- впровадження усіх необхідних процедур для відкриття конкурентного ринку залізничних перевезень.

- звільнення оператора інфраструктури залізничного транспорту загального користування від сплати земельного податку за землі залізничного транспорту під інфраструктурою залізничного транспорту загального користування.

Міністерство цифрової трансформації України у своїх висновках до законопроектів зазначило наступне.

Частиною дванадцятою статті 11 розділу III законопроекту 12142 та частиною дванадцятою статті 15 розділу III законопроекту 12142-1 пропонується закріпити норму, відповідно до якої центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері залізничного транспорту, забезпечує ведення Реєстру свідоцтв машиніста у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері залізничного транспорту.

Також зазначено, що перевізники, оператори інфраструктури та володільці під'їзних колій зобов'язані вести реєстри сертифікатів машиніста та забезпечувати безперебійний доступ центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері залізничного транспорту, до інформації, яку містять такі реєстри.

Машиністи мають право на доступ до даних Реєстру свідоцтв машиніста та реєстрів сертифікатів машиніста, які безпосередньо їх стосуються, та на отримання копії таких даних на їх запит.

Абзацом сьомим частини першої статті 12 розділу III законопроекту 12142 та абзацом сьомим частини першої статті 16 розділу III законопроекту 12142-1 передбачаються норми щодо Реєстру навчальних центрів, порядок ведення якого затверджується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері залізничного транспорту.

Прикінцевими положеннями у редакції проектів Законів пропонується внести зміни до кількох нормативно-правових актів, зокрема до Закону України «Про транспорт». Серед іншого, зазначений Закон пропонується доповнити статтю 16⁴, де до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері залізничного транспорту віднесено ведення таких реєстрів:

реєстрів залізничного рухомого складу, інфраструктури залізничного транспорту загального користування, під'їзних колій, суб'єктів, відповідальних за технічне обслуговування та ремонт залізничного рухомого складу;

реєстру свідоцтв машиніста;

реєстру навчальних центрів, що здійснюють підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації машиністів.

Звертаємо увагу, що правові, організаційні і фінансові засади створення та функціонування публічних електронних реєстрів з метою захисту прав та інтересів фізичних та юридичних осіб під час створення, зберігання, оброблення та використання інформації у публічних електронних реєстрах визначаються вищезазначеним Законом України «Про публічні електронні реєстри» (далі – Закон).

Частиною другою статті 3 Закону передбачено, що ведення усіх реєстрів, за допомогою яких органи державної влади, органи місцевого самоврядування, саморегульвні організації, юридичні особи публічного права, їх посадові особи, інші уповноважені законом особи здійснюють збирання, оброблення та поширення офіційної інформації про передбачені цим Законом та іншими законами об'єкти реєстрів, здійснюється в електронному вигляді відповідно до вимог цього Закону, законів або інших актів законодавства, згідно з якими вони створені, та є публічними електронними реєстрами.

Відповідно до пункту 12 частини першої статті 2 Закону публічний електронний реєстр (реєстр, кадастр, реєстр тощо) (далі - реєстр) – інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення реєстрових даних та надання реєстрової інформації.

Звертаємо увагу, що відповідно до частини третьої статті 4 Закону виключно законом або іншим актом законодавства, згідно з яким створений реєстр, визначаються відомості, зазначені у частині другій статті 26 цього Закону (крім випадків, визначених статтями 40 і 41 цього Закону).

Так, згідно з частиною другою статті 26 Закону базовий реєстр створюється згідно із законом, в якому серед іншого зазначаються:

- 1) повна та скорочена (за наявності) назва реєстру;
- 2) призначення реєстру;
- 3) назва держателя реєстру;
- 4) назва та/або вимоги до адміністратора;
- 5) вимоги до публічних реєстраторів;
- 6) вимоги до створювачів;
- 7) об'єкт (об'єкти) реєстру, порядок його (їх) реєстрації та ідентифікації;
- 8) джерела інформації відповідного реєстру;
- 9) види реєстрових даних, метаданих та візуальних, підтверджуючих ці дані, образів (матеріалів фото- та відеофіксації, скан-копій тощо);
- 10) спосіб (процес) створення створювачем інформації про об'єкт реєстру, у тому числі з використанням прикладних програмних інтерфейсів реєстрів;
- 11) строки внесення до реєстру інформації про об'єкти реєстру;
- 12) види та матеріальні форми документів, що створюються під час ведення реєстру, та спосіб їх обліку у складі такого реєстру;
- 13) фінансові джерела створення програмно-технічних засобів реєстру та право власності на них;
- 14) вимоги до ведення та адміністрування реєстру;
- 15) вимоги до інтеграції з Системою електронної взаємодії;
- 16) вимоги до обробки та захисту персональних даних, інших реєстрових даних та інформації;
- 17) джерела фінансового забезпечення функціонування реєстру;
- 18) форми і порядок оприлюднення та отримання реєстрової інформації, права та обов'язки користувачів;
- 19) перелік послуг реєстру та розмір плати за їх надання;

20) вимоги до системи управління ризиками та інформування суб'єктів інформаційної взаємодії і правоволодільців про порушення цілісності реєстрової інформації, її несанкціонованої обробки;

21) порядок обов'язкового інформування правоволодільця про запити будь-яких осіб щодо інформації про нього та належні йому майно, майнові, правові та інші спеціальні статуси, а також про збирання, оброблення, внесення такої інформації до відповідних реєстрів, її зміну та видалення;

22) дата початку функціонування реєстру.

Таким чином, у разі трактування запропонованих проектами Законів реєстрів, як інформаційно-комунікаційних систем, необхідно доповнити саме проект Закону визначеннями цих реєстрів, а також відомостями, передбаченими частиною другою статті 26 Закону щодо кожного з них.

Варто зазначити, що для створення та забезпечення будь-якого реєстру необхідно визначити джерела фінансового забезпечення його функціонування. Основні вимоги щодо фінансового забезпечення функціонування реєстрів закріплені статтею 50 Закону. Так, зокрема частиною першою зазначеної статті визначено, що функціонування реєстрів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету або місцевих бюджетів чи коштів відповідних саморегулювальних організацій, міжнародної технічної та/або поворотної або безповоротної фінансової допомоги міжнародних організацій та інших джерел, не заборонених законом.

З урахуванням того, що проектами Законів пропонується створити декілька реєстрів у сфері залізничного транспорту та фінансової складової забезпечення функціонування публічних електронних реєстрів, а також з метою врегулювання проблемних питань, пропонуємо розглянути можливість створення одного реєстру у даній сфері із можливістю внесення до нього необхідної інформації, не створюючи окремих реєстрів.

Враховуючи зазначене, проекти Законів потребують ґрунтовного доопрацювання.

Народні депутати - члени Комітету зазначили про підтримку врахування зазначених пропозицій та зауважень Міністерства цифрової трансформації, а також зазначили, що застосована в законопроекті 12142-1 термінологія «телекомунікаційних мереж», «телекомунікаційних послуг», «телекомунікаційне обладнання» потребує приведення у відповідність із термінологією, використаною у Законі України «Про електронні комунікації», а саме «електронних комунікаційних мереж», «електронних комунікаційних послуг», «електронне комунікаційне обладнання» відповідно.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури врахувати висловлені зауваження та пропозиції під час підготовки та розгляду проекту Закону про систему та особливості функціонування ринку залізничного транспорту України, реєстр. № 12142 від 21.10.2024, поданого Кабінетом Міністрів України та проекту Закону України про систему та особливості функціонування ринку залізничного транспорту України, реєстр. № 12142-1 від 06.11.2024, поданого народним депутатом України Магомедовим М.С.

2. Направити Висновок про розгляд зазначених законопроектів до Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА